

Vēsturiskās kapsētas izpētes rezultāti pieejami interneta vietnē

Padomju okupācijas laikā izpostītās Cēsu pilsētas kapsētas jeb "Vācu kapu" mantojuma apzināšanas rezultāti publicēti jaunā tīmekļa vietnē kapseta.cesis.lv. Latvijas mērogā unikālajā digitālajā resursā apkopota informācija par kapsētā apbedītajiem cēsniekiem, kā arī dokumentēti visi līdz mūsdienām saglabājušies pieminekļi un to fragmenti.

Vēsturiskās Cēsu pilsētas kapsētas revalorizācijas* projekta iniciators un virzītājs Gundars Kalniņš atklāj, ka pieminekļu inventarizēšanas un personu biogrāfiskās izpētes darbs ilga divus gadus un 2023.gada rudenī noslēdzās ar konferenci, kurā ar ziņojumiem uzstājās kapsētas izpētes un atjaunošanas procesā iesaistītie speciālisti.

Projekta komanda ir pārliecināta, ka ikvienam ērti pieejamā tīmekļa vietnē publicētā informācija palīdzēs atjaunot cēsnieku interesi par kapsētā apbedītajām personām un pievērsīs plašākas sabiedrības uzmanību kapsētas izcilajai kultūrvēsturiskajai vērtībai un tās stāvoklim mūsdienās.

Tiem, kuri vēlas uzzināt vairāk par kapsētas vēsturi un atjaunošanas ieceri, iesakām apmeklēt vietnes sadaļu "Bibliotēka". Šeit apkopoti videoieraksti no konferences "Ko iesākt ar vēsturisku kapsētu?" un Gundara Kalniņa lekcijas "Skumjākā vieta Cēsīs", kā arī laikrakstos un radio publicētās sarunas ar projekta komandu.

Tīmekļa vietne pieejama latviešu un vācu valodā.

Cēsu pilsētas kapsēta izveidota 1773.gadā. Divu gadsimtu garumā kapsētā apglabāti Cēsu Sv. Jāņa ev. lut. pilsētas draudzei, Cēsu Kristus Apskaidrošanas pareizticīgo draudzei un Cēsu ebreju un romu kopienām piederīgie cēsnieki. Precīzs kapsētā apbedīto skaits nav zināms, taču, inventarizējot līdz mūsdienām saglabājušos pieminekļus, izdevies identificēt ap 600 personu vārdu. Kapsētā apglabātas vēsturiski ievērojamas personas – kādreizējie pilsētas goda pilsoņi, pilsētas pārvaldes darbinieki, ārsti un skolotāji –, kā arī maiznieki, podnieki, pavāri, skursteņslauķi un citi pilsētas vēstures hronikā neiekļuvušie ļaudis. Līdz nesen veiktajai izpētei par lielāko daļu apbedīto mūsu rīcībā nebija nekādu ziņu.

Līdz mūsdienām kapsētā saglabājušās kultūrvēsturiski vērtīgas 18.gs. beigu–19.gs. pirmās puses kapu plāksnes, 19.gs. čuguna un akmens krusti, obeliski, kolonnas un citi pieminekļi. Padomju okupācijas laikā liela daļa pieminekļu ir apgāzti un salauzti; nozagti vairāki desmiti marmora un čuguna krustu un gandrīz visas kapavietu norobežojumu ķēdes.

Cēsu novada pašvaldība 2023.gadā spērusi pirmos soļus pretī kapsētas atjaunošanas iecerei, pasūtot pieminekļu atjaunošanas principiālos risinājumus (autors – restaurācijas arhitekts Artūrs Lapiņš) un kapsētas teritorijas topogrāfisko plānu (SIA "Metrum"). Kapsētas labiekārtojuma projektēšanu (gājēju celiņu atjaunošana, apgaismojuma ierīkošana, teritorijas norobežošana utt.) plānots sākt 2025.gadā.

* Kultūras mantojuma jomā ar jēdzienu "revalorizācija" apzīmē mantojuma vietas funkcionālās un simboliskās vērtības apzināšanu un atjaunošanu, kā arī izpratnes veicināšanu par konkrēto objektu; revalorizācija ir process, kurā praktiskie saglabāšanas un uzturēšanas darbi ir nevis mērķis, bet gan līdzeklis mantojuma vietas iekļaušanai vai atgriešanai kultūrvidē.

Foto: Alens Opoļskis